

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Vejledning for maskinstationer, transport- virksomheder m.v., der håndterer genetisk modificerede afgrøder

Juni 2024

Vejledning for maskinstationer, transport-virksomheder m.v., der håndterer genetisk modificerede af- grøder

Oktober 2016

Redigeret juli 2018, marts 2022 og oktober 2023

Tekst og redaktion:

Landbrugsstyrelsen

Jura & Kvalitet

Planter & Biosikkerhed

Nyropsgade 30

1780 København V

Telefon: +45 33 95 80 00

E-mail: planter&biosikkerhed@lbst.dk

www.lbst.dk

Fotos: Colorbox

ISBN: 978-87-7120-602-9

Indhold

1.	Indledning	4
2.	Ordforklaring	5
3.	Uddannelse	6
4.	Informationspligt	8
4.1	Information fra kunder	8
4.2	Information til kunder	8
4.3	Informationspligt ved salg, udlejning m.v. af materiel, lagre m.v.	8
5.	Håndtering af GM-afgrøder	9
5.1	Før håndtering	9
5.2	Ved håndtering og oplagring	9
6.	Rengøring af maskiner, materiel og lignende	10
6.1	Rengøring af maskiner, materiel og lignende	10
6.2	Rengøring af lagre	10
7.	Tilsyn	11
7.1	Overtrædelse af reglerne	11
7.2	Klage	11
8.	Lovstof	12

1. Indledning

Denne vejledning beskriver de regler, der gælder for håndtering af genetisk modificerede (GM) afgrøder.

Vejledningen retter sig hovedsageligt til:

- Personer ansat på maskinstationer, transportvirksomheder eller lignende, der som led i deres arbejde skal håndtere GM-afgrøder.

Formålet med reglerne er at sikre, at:

- GM-afgrøder håndteres på en måde, så spredning af GM-materiale til konventionelle og økologiske afgrøder begrænses,
- Aftages og forbruges frie valg mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske produkter fastholdes.

Reglerne indeholder en række krav om:

- At personer der håndterer og transporterer GM-afgrøder skal have gennemført et kursus hos en godkendt kursusudbyder,
- Håndtering og transport af GM-afgrøder
- Rengøring af materiel efter håndtering og transport af GM-afgrøder.

Reglerne regulerer håndtering, transport og opbevaring af GM-afgrøder frem til første salgssted, hvor køber, herunder f.eks. anden jordbruger, frøvirksomhed eller grovvarehandel, overtager ansvaret for afgrøden. Landbrugsstyrelsen fører kontrol med overholdelse af disse regler, og har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation, adgang til ejendommen, lokaliteter, forretningsbøger, køretøjer m.v. uden retskendelse.

Vi har udarbejdet særskilte vejledninger til henholdsvis erhvervsgrupperne leverandører, dyrkere, kursusudbydere og konventionelle og økologiske landmænd, der har lidt et tab i forbindelse med en nabos dyrkning af GM-afgrøder.

Reglerne om sameksistens bygger oven på de bestemmelser, der i forvejen gælder for konventionel og økologisk jordbrugsproduktion og for andre, der er omfattet af sameksistensreglerne.

Vejledning, lovstof, kontrolresultater, blanketter og skemaer kan findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside: www.lbst.dk under menuen Tværgående > GMO.

Materialet kan desuden fås ved henvendelse til Landbrugsstyrelsen.

Administration af reglerne varetages af:

Landbrugsstyrelsen
Jura & Kvalitet
Planter & Biosikkerhed
Nyropsgade 301780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
Hjemmeside: www.lbst.dk
E-mail: planter&biosikkerhed@lbst.dk

2. Ordforklaring

Afgrøde:	De frø, sædekorn og det vegetativt formeringsmateriale, der dyrkes på marken, samt det høstede produkt.
Dyrker:	Driftsansvarlig på en jordbrugsbedrift.
Genetisk modificeret materiale (GM-materiale):	Den del af en genetisk modificeret afgrøde, som efter spredning med pollen, frø eller vegetativt formeringsmateriale kan findes i en konventionelt eller økologisk dyrket afgrøde.
Håndtering:	Samlebetegnelse for såning, kartoffellægning, høst, transport, jordbearbejdning og oplagring på bedriften, produktion, pakning m.v. eller på anden måde berøring med GM-afgrøder

3. Uddannelse

Ejere og ansatte på maskinstationer, transportvirksomheder eller lignende, der gerne vil håndtere GM-afgrøder, skal have gennemført en uddannelse i håndtering af GM-afgrøder. Når du har gennemført uddannelsen, får du et bevis på, at du må håndtere GM-afgrøder.

Ved håndtering forstås i denne vejledning såning, kartoffellægning, høst, transport, jordbearbejdning, oplagring eller på anden måde berøring med GM-afgrøder. Det betyder, at personale eller ejere af maskinstationer, transportvirksomheder eller lignende, der udelukkende er beskæftiget med administrativt arbejde ikke skal uddannes.

Det vil være hensigtsmæssigt, at personale, som er involveret i planlægningen af anvendelsen af maskiner, materiel og transportvogne, deltager i kurset, så de ved, hvad sameksistensreglerne handler om.

Uddannelsen skal nemlig sikre kendskab til sameksistensreglerne, og hvordan spredning af GM-afgrøder kan begrænses.

Kurset for ejere og ansatte på maskinstationer og transportvirksomheder vil typisk være af en dags varighed og omfatter følgende hovedelementer:

- Spredningsveje og virkemidler til at begrænse spredning.
- Generelt om dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Kravene til kursets indhold fremgår af dyrkningsbekendtgørelsen. De er desuden angivet i vejledningen for kursusudbydere. Du kan kun blive godkendt til håndtering af GM-afgrøder, hvis du har gennemført uddannelsen hos en kursusudbyder, som er godkendt af os.

Du kan finde en liste over godkendte kursusudbydere på vores hjemmeside under Tværgående > GMO > Dyrkning af GMO > Kurser i dyrkning af GMO-afgrøder. Undervisningsplaner, kursusafgift, tid og sted for kursusafholdelsen vil i visse tilfælde fremgå via links til kursusudbyderens hjemmeside.

Når en kursusudbyder har gennemført et kursus, modtager vi en liste over de deltagere, der har gennemført kurset. Når vi modtager listen, sender vi kursusudbyderen et gult kort (kreditkort format), som bevis på vores godkendelse af dig til håndtering af GM-afgrøder. Du kan se en kopi af kortet i figur 1.

Figur 1 Kopi af bevis for gennemført kursus i håndtering af genetisk modificerede afgrøder (for- og bagside).

Hvis du har gennemført et tilsvarende kursus i et andet EU-land, kan vi godkende hele eller dele af kurset ud fra det konkrete kursusindhold. Du kan anmode om godkendelse af sådanne kurser hos os.

4. Informationspligt

4.1 Information fra kunder

Dyrkere af GM-afgrøder, der indgår en aftale med dig om håndtering af GM-afgrøder skal informere dig om, at deres afgrøde er genetisk modificeret, inden aktiviteten påbegyndes. Du har derved mulighed for at tage stilling til, om du vil påtage dig opgaven.

Der er ikke krav til, hvordan I skal informeres.

4.2 Information til kunder

Hvis du har håndteret GM-afgrøder, har du pligt til at informere om det til den næste kunde, der skal have håndteret konventionelle eller økologiske afgrøder.

Konventionelle og økologiske jordbrugere vil derved have mulighed for at tage stilling til, om de evt. vil benytte en anden maskinstation eller transportvirksomhed til opgaven for at begrænse risikoen for forekomst af GM-afgrøder i deres produkter.

Der er ikke krav til, hvordan I skal informere.

4.3 Informationspligt ved salg, udlejning m.v. af materiel, lagre m.v.

Ved salg, udlejning, udlån eller anden overdragelse af maskiner, redskaber, lagre m.v., der har været brugt til håndtering af GM-afgrøder, har du pligt til at informere om denne anvendelse til den, der f.eks. køber, lejer, låner eller modtager det pågældende materiel, lagre m.v. om det.

Informationen skal være skriftlig og gemmes i 5 år.

5. Håndtering af GM-afgrøder

5.1 Før håndtering

Inden håndtering af GM-afgrøder finder sted, har du pligt til at vise kunden dokumentation for, at du er uddannet i at håndtere GM-afgrøder (det gule kort i Figur 1). Hvis du ikke er uddannet til det, må du ikke håndtere GM-afgrøder. Såfremt du håndterer GMO uden du er uddannet hertil i overensstemmelse med reglerne, kan du straffes med bøde jf. § 28, stk. 1 i bekendtgørelse om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder.

5.2 Ved håndtering og oplagring

GM-afgrøder skal håndteres på en sådan måde, at muligheden for spredning begrænses. Det gælder både på andres og egne lokaliteter. Desuden skal materiel og lagre mv. rengøres som angivet i kapitel 6.

For visse GM-afgrøder vil der kunne fastsættes særlige regler for, hvordan transporten skal foregå. F.eks. at transporten skal ske overdækket eller i lukkede beholdere. Disse regler vil fremgå af dyrkningsbekendtgørelsen.

6. Rengøring af maskiner, materiel og lignende

6.1 Rengøring af maskiner, materiel og lignende

Maskiner, materiel og lignende, der har været brugt til at håndtere GM-afgrøder, skal rengøres, så der ikke sker spredning til konventionelle eller økologiske arealer eller produkter.

Det betyder, at du skal rengøre maskiner, materiel og lignende, inden de tages i anvendelse på en ny lokalitet. F.eks. skal såmaskinen rengøres for overskydende frø, mens den stadig er på den mark, hvor GM-afgrøden blev sået. For andre afgrøder (f.eks. kartofler) er dette ikke muligt og rengøring kan foretages på maskinstationen, inden næste anvendelse i marken.

Bestemmelserne om rengøring fremgår af dyrkningsbekendtgørelsen

Rengøringsaffaldet, herunder frø og andet plantemateriale der kan formere sig, skal håndteres og bortskaffes på en sådan måde, at der ikke spredtes levedygtige GM-plantedele. Det kan f.eks. smides ud med dagrenovationen, hvis der ikke sker spredning derfra, f.eks. hvis det ikke indeholder frø. Bejdset frø og korn skal bortskaffes som angivet på mærkesedlen.

6.2 Rengøring af lagre

Lagerfaciliteter, der har været brugt til opbevaring af GM-afgrøder skal rengøres inden, der evt. opbevares konventionelle eller økologiske afgrøder eller produkter, så disse produkter ikke iblandes GM-afgrøder.

Bestemmelserne om rengøring fremgår af dyrkningsbekendtgørelsen.
Rengøringsaffald kan bortskaffes som angivet i afsnit 6.1.

Der stilles ikke krav til dokumentation af rengøringen.

7. Tilsyn

Landbrugsstyrelsen fører tilsyn med, om du overholder reglerne om håndtering af GM-afgrøder. Vi udsender som regel varsel om et kontrolbesøg en uge før, kontrollen vil finde sted. Du vil samtidig få oplyst, hvorfor du bliver kontrolleret, hvornår kontrollen vil finde sted, og hvad det er, der bliver kontrolleret. Af og til vil vi kunne udføre uanmeldt stikprøvekontrol.

Ved et kontrolbesøg har vi adgang til virksomheden, lokaliteter, køretøjer, forretningsbøger, papirer m.v. uden retskendelse. Det gælder også for materiale, der opbevares på elektronisk form.

Under kontrollen vil vi se på, om du har overholdt bestemmelserne.

Du bør selv være til stede under besøget for at kunne rydde eventuelle misforståelser af vejen. Er du selv forhindret i at deltage, kan du give en anden fuldmagt til at kunne varetage dine interesser og udtale sig på dine vegne.

Du har pligt til at hjælpe under besøget, f.eks. at fremvise arealer, materiel og dokumentation.

Efter kontrollen udarbejder vi en kontrolrapport. Vi tager under besøget ikke stilling til, hvilke konsekvenser eventuelle fejl og mangler kan få for dig. Typisk vil vi sætte en frist for at få tingene bragt i orden.

7.1 Overtrædelse af reglerne

Vi kan udstede forbud og påbud, hvis vi konstaterer, at du ikke overholder reglerne om håndtering af GM-afgrøder. Hvis du ikke følger instruktionerne i påbuddet har vi endvidere mulighed for få de påbudte handlinger udført for din regning.

I visse tilfælde kan du også blive straffet med bøde for manglende overholdelse af reglerne. Eksempelvis hvis du overtræder et forbud eller påbud.

Ved grove eller gentagne tilfælde af overtrædelser risikerer du også at få frakendt godkendelsen til håndtering af GM-afgrøder. Det kan kun ske ved at vi indbringer sagen for domstolene.

Hvis du overtræder reglerne kan det desuden betyde, at du skal betale et beløb, der svarer til det tab, som en konventionel eller økologisk dyrker har lidt på grund af forekomst af GM-materiale i afgrøden.

7.2 Klage

Du kan klage over vores afgørelser efter dyrkningsbekendtgørelsen. Klagen skal være skriftlig og angive, hvorfor og på hvilke punkter du er uenig i afgørelsen. Du sender klagen til planter&biosikkerhed@lbst.dk. Vi skal have modtaget klagen senest 4 uger fra den dag, du modtog afgørelsen. Vi sender klagen sammen med vores kommentarer videre til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse i sagen. Modtager vi klagen for sent, vil Miljø- og Fødevarerklagenævnet som udgangspunkt afvise klagen.

En klage har normalt ikke opsættende virkning. Det betyder, at en afgørelse er gældende, indtil den eventuelt bliver ændret.

8. Lovstof

Sameksistensreglerne:

- Lov nr. 28 af 4. januar 2017 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder
- Bekendtgørelse nr. 1559 af 11. december 2015 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (dyrkningsbekendtgørelsen),
- Bekendtgørelse nr. 177 af 28. februar 2008 om kompensation for tab på grund af visse forekomster af genetisk modificerede materiale (kompensationsbekendtgørelsen).

Du kan se lov og bekendtgørelser på vores hjemmeside (www.lbst.dk) under Tværgående > GMO > Lovstof > Dansk lovgivning.

Regler om sporbarhed og mærkning af GM-afgrøder, der skal bruges til fødevarer og foderstoffer findes i EU-forordningerne om henholdsvis sporbarhed og mærkning¹ og om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer².

Du kan se EU-forordningerne på vores hjemmeside (www.lbst.dk) under Tværgående > GMO > Lovstof > EU-regler.

Du kan se udsætningsdirektivet på vores hjemmeside (www.lbst.dk) under Tværgående > GMO > Lovstof > EU-regler.

Se den danske sortliste på Tystoftefondens hjemmeside (www.tystofte.dk/sorter-status/officiel-sortliste/)

Se EU's fælles sortliste på EU-Kommissionens hjemmeside (https://ec.europa.eu/food/plants/plant-reproductive-material/plant-variety-catalogues-databases-information-systems_en).

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer.

Dokument- og revisionshistorik

Dato	Noter/ændringer	Redaktør	Godkender
05-10-2023	Gennemgået uden ændringer	LBO	LBO
03-06-2024	Gennemgået uden ændringer	MORSTO	MORSTO

Vejledning for maskinstationer, transport-virksomheder m.v., der håndterer genetisk modificerede afgrøder

Marts 2023

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk